

Από την αντιπαράθεση στην κουλτούρα της ειρήνης

ΞΕΝΙΑ ΛΟΪΖΙΔΟΥ - MINE YUCEL: Προτείνουμε δομές για να υπάρξει με τη λύση του Κυπριακού ισότητα των φύλων

Είναι η πρώτη φορά παγκόσμια που δημιουργείται επιτροπή ισότητας φύλων, πριν από τη λύση διενέξουν, κατά τη διάρκεια των συνομιλιών. Αυτή την πρόκληση καλείται να κερδίσει η Τεχνική Επιτροπή για την Ισότητα των Φύλων και ελπίζουν να γράψουν ιστορία, τονίζουν οι επικεφαλής της Επιτροπής Ξένια Λοιζίδου και Mine Yucel. Προτείνουν δομές που θα ενσωματωθούν οριζόντια τόσο στις συνιστώσες πολιτείες όσο και στην ομόσπονδη, έτσι ώστε να διασφαλιστούν ότι θα υπάρχει ισότητα των φύλων και ότι δεν θα υπάρχουν έμφυλες διακρίσεις στη μετά τη λύση Κύπρο. Ένα σημαντικό κομμάτι της δουλειάς τους θεωρούν ότι είναι να αλλάξουν την κουλτούρα της αντιπαράθεσης σε κουλτούρα ειρήνης.

Ο πολιτισμός της ειρήνης χρειάζεται να καλλιεργηθεί στην κοινωνία

-Οι διακρίσεις έχουν να κάνουν με το σύνταγμα και τις νομοθεσίες ή είναι θέμα κουλτούρας;
-Και με τα δύο. Σε συντηρητικές κοινωνίες η αλλαγή πρέπει να έλθει από πάνω, από την ηγεσία, κάποιες φορές χρειάζεται να βάλεις κάποια πράγματα στο χαρτί προτού δεις την αλλαγή στην κοινωνία. Αυτό ξεκινά βέβαια και από την παιδική ηλικία.
Ξ.Λ. Γι' αυτό ο ένας άξονας πάνω στον οποίο κτίζουμε είναι ο πολιτισμός της ειρήνης, που δεν είναι κάτι που επιβάλλεται αλλά κτίζεται. Κυρίως μέσα από την εκπαίδευση.
Μ.Υ. Κτίζεται μέσω της κουλτούρας που σε μαθαίνει να σε βεβαιώνεις τον άλλο, τον οποιοδήποτε άλλο που μπορεί να είναι η γυναίκα, το περιβάλλον ή ο μετανάστης. Ο πολιτισμός της ειρήνης χρειάζεται να καλλιεργηθεί στην κοινωνία.
-Όλα αυτά τα λέμε με αφορμή την Ημέρα της Γυναίκας, αλλά στη ζωή μας, στη δουλειά μας, στην καθημερινότητά μας πόσο είμαστε εξοικειωμένοι;
-Όταν μιλούμε για παράδειγμα για τη βία στην οικογένεια, λέμε ότι η δική μας κοινωνία δεν έχει πρόβλημα. Είμαστε όλοι μορφωμένοι, δεν έχουμε έγκλημα. Είναι οι αμόρφωτοι που κτυπούν τις γυναίκες ή βιάζουν τις γυναίκες που δεν σεβονται τον εαυτό τους. Οι έρευνες δείχνουν ότι οι πιο

-Τι σκέψεις έρχονται στο μυαλό κάθε Μάρτιο με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας;
Μ.Υ. Είμαι εναντίον της καθιέρωσης ημερών σε διάφορα θέματα. Αντί να αφιερώνουμε μια μέρα στη γυναίκα ή μια μέρα στα ανθρώπινα δικαιώματα ή στο περιβάλλον, πιστεύω ότι πρέπει να ζούμε με την αρχή της ισότητας των φύλων, του σεβασμού του περιβάλλοντος κ.λπ.

Ξ.Λ. Συμφωνώ με τη Mine. Αυτή η μέρα δηλώνει ότι χρειάζεται να δουλέψουμε πολύ για να απαλειφούμε τις διακρίσεις. Για μένα η Ημέρα της Γυναίκας είναι μέρα περιουλογής.

-Ως Τεχνική Επιτροπή για την Ισότητα των Φύλων καλείστε να αλλάξετε αυτές τις προκαταλήψεις;
-Σίγουρα καλούμαστε να δουλέψουμε για να βελτιώσουμε την κατάσταση. Δεν αλλάζουν τα στερεότυπα τόσο εύκολα. Η πρώτη δημόσια παρουσία αυτής της Επιτροπής που συστάθηκε τον περασμένο Αύγουστο, έγινε πρόσφατα με 3 εκδηλώσεις. Χρηστικά με αυτούς τους πέντε μήνες για να οργανώσουμε τη δουλειά μας, να βρούμε κοινό βηματισμό, να βάλουμε κάτω κάποια θέματα. Τώρα που νιώσαμε ότι είμαστε έτοιμοι, βγήκαμε δημόσια. Οι εκδηλώσεις που έθεσε υπό την αιγίδα της η Επιτροπή εστιάζτηκαν στο γιατί και πώς οι γυναίκες πρέπει να συμμετέχουν στην οικοδόμηση της ειρήνης. Μας έδωσαν την ευκαιρία να μιλήσουμε για τις καινοτομίες που μπορεί να φέρουν οι γυναίκες στην οικοδόμηση της ειρήνης.

Χρειάζεται να διασφαλισουμε ότι δεν θα υπάρχουν έμφυλες διακρίσεις

δουλειά μας, να βρούμε κοινό βηματισμό, να βάλουμε κάτω κάποια θέματα. Τώρα που νιώσαμε ότι είμαστε έτοιμοι, βγήκαμε δημόσια. Οι εκδηλώσεις που έθεσε υπό την αιγίδα της η Επιτροπή εστιάζτηκαν στο γιατί και πώς οι γυναίκες πρέπει να συμμετέχουν στην οικοδόμηση της ειρήνης. Μας έδωσαν την ευκαιρία να μιλήσουμε για τις καινοτομίες που μπορεί να φέρουν οι γυναίκες στην οικοδόμηση της ειρήνης.
-Γιατί οι γυναίκες πρέπει να συμμετέχουν στην οικοδόμηση της ειρήνης;
-Προέρχεται από τον τομέα του περιβάλλοντος και θα σας κάνω μια παράλληλη ανάλυση. Όπως τα φυσικά συστήματα προκειμένου να είναι βιώσιμα χρειάζονται να έχουν βιοποικιλότητα, το ίδιο συμβαίνει με το ανθρώπινο σύστημα: χρειάζεται ποικιλότητα για να είναι βιώσιμο. Η οικοδόμηση της ειρήνης είναι μια διαδικασία που χρειάζεται συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς, για να είναι βιώσιμη. Και προφανώς πρέπει να συμμετέχουν οι γυναίκες που αποτελούν το 51% του πληθυσμού. Έχοντας αυτές τις απλές αρχές στο μυαλό και πιστεύοντας θερμά στην ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, θεωρώ ότι χρειαζόμαστε άμεσες πολιτικές αποφάσεις και λύσεις που θα οδηγήσουν στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών.
-Βλέπετε τις γυναίκες να συμμετέχουν στην οικοδόμηση της ειρήνης;
-Υπάρχει βελτίωση, αλλά όχι στο επίπεδο που θα έπρεπε.

Μ.Υ. Ερχόμαστε από περιοχές με συγκρούσεις και η γυναίκα έχει κρατηθεί εκτός της πολιτικής κουλτούρας. Δεν ήταν μέρος της πολιτικής ελίτ. Πρέπει να καταφέρει να σπάσει τον κύκλο της βίας που ξεκίνησε με τις συγκρούσεις και τώρα επεκτείνεται μέσα στο σπίτι με τη βία στην οικογένεια. Είναι βασικά ένας κύκλος βίας που μεγαλώνει και επαναλαμβάνεται. Η βία ξεκινά από την κοινωνία, πηγαίνει μέσα στο σπίτι και από το σπίτι βγαίνει ξανά έξω στην κοινωνία. Πρέπει να σπάσουμε αυτό τον κύκλο βιάζοντας φρέσκα μυαλά, νέες ιδέες εκτός από τον κύκλο της σύγκρουσης. Γι' αυτό η γυναίκα πρέπει να συμμετέχει στην πολιτική και δημόσια ζωή.

-Δεν τη βλέπουμε όμως όσο θα έπρεπε, σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα μειώνεται η παρουσία της.

Για ένα καλύτερο μέλλον χωρίς διακρίσεις

-Αυτές οι συζητήσεις γίνονται κάθε χρόνο στις 8 Μαρτίου.
-Αρχές της δεκαετίας του '90 όταν ξεκίνησαμε να μιλούμε για ανακάλυψη ο κόσμος ήταν πολύ αρνητικός. Η ανακάλυψη εισχώρησε οριζόντια στη ζωή μας. 25 χρόνια μετά, κανείς δεν συζητά την ανάγκη ανακάλυψης. Την κάνουν αυτόματα. Γι' αυτό δεν κάνω την αισιοδοξία μου, αλλά ξέρω ότι είναι μεγάλη η μάχη και πρέπει να τη δώσουμε μαζί με τους άντρες, όχι μόνοι μας.
Έχετε τέσσερις άντρες στην Επιτροπή σας;
-Ναι, η Επιτροπή μας λειτουργεί πολύ θετικά και οι άντρες πιστεύουν στις κοινωνικές χωρίς διακρίσεις. Βέβαια χρειαζόμαστε περισσότερους άντρες να έλθουν μαζί μας.
-Οι περισσότεροι άντρες νιώθουν...
-παράξενα και θα έλεγα αμήχανα όταν συμμετέχουν σε δομές για την ισότητα των φύλων. Οι άνδρες της Επιτροπής μας είναι πολύ λεβέντες. Μάλιστα ο φίλος μου ο Εβρέν δεν διστάζει να δηλώνει φεμινιστής! Αυτό είναι ένα βήμα μπροστά. Ζητούμε τη στήριξη των αντρών. Δεν έχουμε πρόθεση να στήσουμε τους άντρες απέναντί μας και να πυροβολούμε! Είμαστε όλοι μαζί προσπαθώντας να έχουμε καλύτερο μέλλον χωρίς διακρίσεις.

Μ.Υ. Όταν προσπαθείς να αλλάξεις τη θέση της γυναίκας μέσα στην κοινωνία δεν μπορείς να αγνοήσεις την ύπαρξη του μισού πληθυσμού. Πρέπει να συμπεριλάβεις και τους άντρες για να κτίσεις την κοινωνία όπου οι γυναίκες θα είναι συνέταροι. Το πρόβλημα είναι πώς βλέπουν την κοινωνία οι άντρες ή πώς βλέπουν οι γυναίκες τον εαυτό τους ή πώς οι άντρες βλέπουν τις γυναίκες. Πιστεύω πως όλα τα προβλήματα ξεκινούν βασικά από τις αντιλήψεις σε αυτά τα θέματα. Για να αλλάξουν τα πράγματα πρέπει να συμπεριλάβουμε και τους άντρες στη διαδικασία.
Ξ.Λ. Προσπαθούμε να εισαγάγουμε και μηχανισμούς παρακολούθησης, αυτό που λέμε στα αγγλικά «monitoring» στη διαδικασία για λύση του Κυπριακού. Υπάρχουν νόμοι που διασφαλίζουν την ίση συμμετοχή αντρών και γυναικών, αλλά δεν έχουμε επαρκώς τις μεθόδους παρακολούθησης της υλοποίησης αυτών των νόμων. Είναι σημαντικό μέρος των εισηγήσεων πάνω στις οποίες δουλεύουμε. Προσπαθούμε, λοιπόν, να βάλουμε στη διαδικασία συγκεκριμένες και μετρήσιμες παραμέτρους για να υπάρχει αποτελεσματική αποτίμηση των πεπραγμένων, αλλιώς δεν υλοποιούνται οι νομοθεσίες.

Ξ.Λ. Υπάρχει πρόβλημα γενικά στη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Αν αναλογιστεί κανείς ότι το 60% των αποφοίτων των πανεπιστημίων μας είναι γυναίκες, πού πάνε μετά την αποφοίτησή τους;
-Πού πάνε;
-Έχουμε ένα σύστημα που έχει δομηθεί με τέτοιο συμβατικό τρόπο που αποκλείει τις γυναίκες και τους ανθρώπους που σκέφτονται διαφορετικά. Είναι ένα σύστημα που κτίστηκε από άντρες με συγκεκριμένες προδιαγραφές και το οποίο ανακυκλώνεται και... ανδρώνεται!

Μ.Υ. Παράδειγμα να δείτε πώς εφαρμόζεται η πολιτική και πώς μπαίνει στους πολιτικούς κύκλους. Στην τουρκοκυπριακή κοινότητα πρέπει να είσαι εκεί που απολαμβάνουν το ποτό τους οι άντρες, πρέπει να πηγαίνεις στις ταβέρνες, να γυρίζεις για να συναντάς τους υποστηρικτές σου, πρέπει να πηγαίνεις σε κηδείες και γάμους... για όλα αυτά όμως χρειάζεται χρόνος. Αν είσαι μητέρα, σύζυγος, έχεις οικογενειακές υποχρεώσεις, είναι πιο δύσκολο να βρεις χρόνο να κτίσεις καριέρα στην πολιτική. Εργάζομαι στον τομέα των ερευνών και οι περισσότερες γυναίκες πιστεύουν πως πρέπει να είναι

στο σπίτι προτού γυρίσει ο άντρας τους.
Ξ.Λ. Είναι πολλά τα στερεότυπα που εξακολουθούν να υπάρχουν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και καλλιεργούνται συχνά και από τα Μέσα Εν-μέρισης.
Μ.Υ. Είναι στην κουλτούρα μας και δυστυχώς έχουμε και στις δύο πλευρές συντηρητική κουλτούρα.

-Βλέπετε ομοιότητες στις δύο κοινότητες;
Ξ.Λ. Υπάρχουν διαφορές αλλά και πολλές ομοιότητες. Είμαστε όλοι Κύπριοι!
-Σας δόθηκε ο συντονισμός της συγκεκριμένης τεχνικής επιτροπής για να τα αλλάξετε όλα αυτά;
-Μακάρι να μπορούσαμε, αλλά όχι, δεν είναι αυτή η εντολή μας! Ο ρόλος της Τεχνικής Επιτροπής είναι να

ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ ΝΑ ΓΡΑΦΟΥΜΕ ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ποιο είναι το επόμενο βήμα σας;**
-Να παραδώσουμε τις εισηγήσεις μας στους ηγέτες μέσω των διαπραγματευτών. Είναι η πρώτη φορά παγκόσμια που δημιουργείται επιτροπή ισότητας φύλων, πριν από τη λύση, κατά τη διάρκεια των συνομιλιών! Έτσι, η Κύπρος μπορεί να γίνει παράδειγμα παγκοσμίως για το πώς εντάσσεται η ισότητα των φύλων στη διαδικασία της λύσης και στην οικοδόμηση της ειρήνης. Για μας είναι μεγάλη πρόκληση.
- Μ.Υ.** Ελπίζουμε να γράψουμε ιστορία. Είναι πολύ συναρπαστική εργασία διότι δημιουργούμε μια νέα διαδικασία. Βλέπουμε το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας. Πρεσβείες ζητούν συνενκά για να μας δουν, θέλουν να μάθουν τι κάνουμε. Μας ρωτούν αν χρειαζόμαστε βοήθεια ειδικών.
- Ποιο το προσωπικό σας όραμα;**
-Να γίνουμε το παράδειγμα στην περιοχή μας που είναι γεμάτη συγκρούσεις. Να δείξουμε πώς η πραγματική ειρήνη μπορεί να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί με μια κοινωνία που σεβεται τις διαφορετικότητες.
- Ξ.Λ.** Το όνειρό μου είναι να ζήσουμε σε μια Κύπρο ενωμένη, σε συνθήκες διαρκούς ειρήνης. Σε μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις. Δύσκολο, αλλά πρέπει να το παλέψουμε!

Να γίνουμε το παράδειγμα στην περιοχή μας που είναι γεμάτη συγκρούσεις

Να δούμε τον άνθρωπο και όχι τον Ε/κύπριο ή τον Τ/κύπριο

-Πώς μπορείτε να βοηθήσετε στη διαδικασία οικοδόμησης ειρήνης στο νησί;
-Δεν θα χρησιμοποιούσα τη λέξη «βοήθεια» αλλά «συμμετοχή». Θα πρέπει να συμμετέχουμε στη διαδικασία με καινοτομία. Όπως είπε η Mine, στην αρχή, δεν συμμετείχαν οι γυναίκες σε όλη αυτή τη σύγκρουση στο νησί.
Μ.Υ. Όταν καλούμαστε να μιλήσουμε για λύση του Κυπριακού, πρέπει να μιλήσουμε και για την ειρήνη που είναι διαφορετική από τη λύση.

Η διαφορετική εθνική μας ταυτότητα δεν αποτελεί εμπόδιο στη συνεργασία μας. Είναι πολύ σημαντικό το ότι έχουμε τους ίδιους στόχους.

-Ειρήνη, εμπιστοσύνη, συχώρηση;
-Ναι, η λύση θα έλθει μέσα από τις συνομιλίες και θα είναι γραμμένη σε ένα κομμάτι χαρτί. Αλλά η ειρήνη δεν θα έλθει τόσο εύκολα. Θα υπάρξει η επόμενη μέρα αλλά και η περίοδος προσαρμογής, διότι έχουμε την κουλτούρα της αντιπαράθεσης την οποία πρέπει να την αλλάξουμε σε κουλτούρα ειρήνης. Δεν είναι εύκολο. Πιστεύω ότι αυτό θα πρέπει να είναι ένα σημαντικό κομμάτι της δουλειάς μας ως Τεχνικής Επιτροπής. Το μήνυμά που θα ήθελα εγώ προσωπικά να δώσω είναι ότι δεν είναι μια κατάσταση κερδίζω - κάνω. Όσο διαπραγματευόμαστε

με τη λογική ότι αν δώσω κάτι εγώ, σημαίνει ότι χάνεις κάτι εσύ, μπορεί να έρλει λύση, αλλά δεν θα έλθει η ειρήνη. Πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο που βλέπουμε τα πράγματα και να δούμε ο ένας τον άλλο ως άνθρωπο και όχι ως Ελληνοκύπριο ή Τουρκοκύπριο. Αν δεν ακούσουμε ο ένας τον άλλο, δεν θα μπορέσουμε να φτάσουμε στην ειρήνη. Ξεροντας την πραγματικότητα της κοινωνίας μας προσπαθούμε να προσαρμόσουμε τις εισηγήσεις μας, συμπεριλαμβάνουμε θέματα πρόληψης της διάκρισης των φύλων.
-Πώς ήταν η δική σας εμπειρία στην Επιτροπή, όταν συναντηθήκατε για πρώτη φορά;
-Οι πιο πολλές γνωρίζαμε η μια την άλλη λόγω ακτιβισμού. Η Mine είναι ακτιβίστρια ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Μ.Υ. Προέρχομαι από τις δικονομικές ομάδες, σπούδασα στην Αμερική Μαθηματικά και Οικονομικά, μετά Διεθνείς Σχέσεις σε Ανθρώπινα Δικαιώματα. Γύρισα στην Κύπρο το 1999 και αναμείχθηκα στη δικονομική εργασία για την ειρήνη. Έτσι πολλά άτομα στην Τεχνική Επιτροπή τα ήξερα από πριν.

Έκανα πολλή δουλειά πάνω στην εμπορία γυναικών, κάνω έρευνες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους μετανάστες.
Ξ.Λ. Ένα από τα χαρακτηριστικά αυτής της Επιτροπής είναι ότι όλοι έχουμε τον ίδιο στόχο: να διασφαλίσουμε την ισότητα των φύλων τόσο στη διάρκεια των συνομιλιών όσο και μετά τη λύση. Η διαφορετική εθνική μας ταυτότητα δεν αποτελεί εμπόδιο στη συνεργασία μας. Είναι πολύ σημαντικό το ότι έχουμε τους ίδιους στόχους.
-Το ότι γνωρίζετε η μια την άλλη από πριν βοήθησε στο να μην πρέπει να κερδηθεί η εμπιστοσύνη;
-Ναι, κάποιες φορές έχουμε συναντήσεις με διάφορες πρεσβείες οι οποίες ζητούν τις επικεφαλής, αν η Mine δεν μπορεί να παρευρεθεί, την εκπροσωπώ εγώ και όταν εγώ δεν μπορώ, με εκπροσωπεί εκείνη. Υπάρχει εμπιστοσύνη και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό.
-Πόσο συχνά κάνετε συνεδρίες;
-Δεν συναντιόμαστε πολύ συχνά, 1-2 φορές τον μήνα, αλλά επικοινωνούμε καθημερινά μέσω email. Εμείς οι δυο συναντιόμαστε πιο συχνά για να συζητήσουμε.
-Τι δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
Ξ.Λ. Μια από τις δυσκολίες είναι πώς να βγάλουμε προς τα έξω. Όλα αυτά τα θέματα είναι πολύ ευαίσθητα, ακόμα και μια λέξη

καταθέτει εισηγήσεις στους ηγέτες και να κάνει δράσεις για τη βελτίωση της καθημερινότητας. Η εντολή μας είναι να βρούμε τρόπους ώστε να εισαχθεί η ισότητα των φύλων στη διαδικασία για τη λύση και στην οικοδόμηση της ειρήνης. Να διαφυλάξουμε την έμφυλη ισότητα. Ξεκίνησαμε να δουλεύουμε πάνω σε τρεις βασικούς άξονες. Τα νομικά θέματα, τα θεσμικά ζητήματα και τον πολιτισμό της ειρήνης. Έγινε πολλή δουλειά και τώρα είμαστε έτοιμοι να καταθέσουμε σειρά εισηγήσεων, π.χ. για το ότι πρέπει το νέο σύνταγμα να περιλαμβάνει άρθρο για την ισότητα των φύλων.
-Μελετήσατε την εμπειρία άλλων χωρών;
-Ναι, υπάρχουν κατ' αρχάς ειδικοί για την ισότητα των φύλων και στις δύο κοινότητες, ακαδημαϊκοί που συμμετέχουν στην Επιτροπή. Μελετήσαμε επίσης καλές πρακτικές από άλλα μέρη του κόσμου, στις Σκανδιναβικές χώρες, στην Ολλανδία, στην Ιρλανδία όπου είχαν επίσης διαμάχες. Εισηγήσαμε βασικές αρχές για το πώς να εισαχθεί η ισότητα των φύλων στη λειτουργία του νέου κράτους. Προτείνουμε δομές που θα μπουν οριζόντια στις συνιστώσες πολιτείες και στην ομόσπονδη, έτσι ώστε να διασφαλισουμε ότι θα υπάρχει ισότητα των φύλων και γενικότερα ότι θα είμαστε μια χώρα χωρίς αποκλεισμούς!
Μ.Υ. Χρειάζεται να διασφαλίσουμε ότι δεν θα γίνονται οι διακρίσεις λόγω φύλου.